

*Terminorum quorundam technicorum
Explciatio.*

ABLUTIO. ELUTRIATIO.

Abluere est corpus solidum a fordibus vel a salibus liberare: *Elutriare* vero significat pulverem subtilem a grossiore repetitis aquæ adfusionibus abluendo separare.

AMALGAMATIO est metallorum ope argenti vivi solutio, qua mediante Mercurius eo modo cum metallo unitur, ut æqualem ac visui homogeneam simul constituat massam. Unio hæc pro diversa metallorum indole diverso obtinetur modo. *Massa* hac operatione obtenta

Amalgama vocatur.

BOLUS, ELECTUARIUM, CONFECTIO humida & sicca, (*Trochisci, Morsuli, Tabule, Rotule*) **CONDITUM, ECLEGMA, LINCTUS, LOOCH** ferme synonyma sunt, sæpe, præsertim humida, indiscriminatim ponuntur, quum vix, nisi consistentia, majori minorive ariditate, aut ingredientium pluralitate inter se differant, sunt igitur

Bolus & *Electuarium* medicamenta, quæ constant pulveribus &c. pulpa, melle, syrupo aut alio apto liquido exceptis, & in massam mollioris consistentiæ redactis. *Bolus* unica absumitur dosi; *Electuarium* majori communiter paratur copia.

Confectio quoque electuarii mollioris species est: dum *humida* dicitur, mellis cocti paullo majorem consistentiam habet; *arida* vero seu *sicca* sub *Trochiscorum*, *Morsulorum*, *Tabularum* aut *Rotularum* nomine venit.

Trochisci e pulveribus cum mucilagine in massam subactis formam acquirunt orbicularem utrinque depressam.

Morsuli, *Tabulae*, *Rotulae* ex saccharo ad consistentiam tabulatam cocto communiter funduntur, admittis non raro variis speciebus: cæterum non nisi forma inter se discrepant.

Con-

Conditum confectionis loco nonnunquam ponitur: quid vero proprie fit, vide suo ordine.

Confecta vero ea vocantur, quæ saccharo sicco incrustata sunt, & plerumque sacchari confectoribus paranda committuntur. Tandem: *Eclegma* Græcis, *Looch* Arabibus, *Linctus* Latinis medicamentum dicitur consistentiæ mediæ inter syrupum & electuarium molle, lenissime deglutendum.

CATAPLASMA, SINAPISMUS, EPITHEMA sunt medicamenta topica sive ad certum quemdam locum externe adplicanda.

Cataplasma vulgariter parari solet ex plantis earumque partibus ruditer pulveratis, coctione, vel etiam cruda dumtaxat commistione cum aqua, lacte, oleo &c. in pulvis consistentiam redactis.

Si seminum sinapis farina aceto, fermento panis &c. permista Cataplasma efformat, *Sinapismus* communiter audit.

Flui-

Fluidum vero medicamentum pan-
nis, linteis, spongiis &c. excipiendum
Epithema seu *Fomentum* nuncupatur.
Interdum species vel ficcæ, vel liquido
quodam irroratæ, ac externe adplicatæ
eodem hoc nomine insigniuntur.

CHEMIA, PHARMACO-CHEMIA, PHAR-
MACIA, PHARMACOPŒUS, PHARMACOPŒA,
PHARMACOLOGIA &c. ita collimitant, ut di-
velli vix patiantur.

Est igitur *Chemia* pars phyfices ex-
perimentalis, five scientia docens exa-
minare corpora per ignem aut men-
strua: corpora videlicet in suas partes
constitutivas dividere; nonnulla in pri-
stinam denuo formam restituere; aut
vario inter se combinare modo.

Illa chemiæ pars, quæ usui medico
tantum inservit, *Pharmaco-chemia* voca-
tur.

Pharmacia five *Ars pharmaceutica* il-
la dicitur ars, qua mediante docemur
medicamenta simplicia colligere, seli-
gere, debite asservare, nec non, ubi
opus

opus est, ad normam præscriptam rite componere. Vir artem hanc exercens *Pharmacopoeus* nuncupatur.

Pharmacopoea vero est vel ille locus, in quo pharmaca cum cruda tum præparata asservantur; vel liber talis, in quo norma præparationis medicamentorum continetur, qui liber etiam *Dispensatorium medicum* audit.

Pharmacologia demum est historia si-
ve recensio omnium medicamentorum:
hæc etiam sub titulo *Materiæ medicæ*
venire solet.

CLARIFICATIO sive DEPURATIO est liquoris turbidi aut impuri a partibus hunc inficientibus crassioribus liberatio. Fit autem vel per

Despumationem: dum spuma ac cum hac heterogenea quæque innatantia durante liquoris coctione cochleari auferuntur. Vel per

Subsidentiam: si in liquore ad quietem reposito partes crassiores propria gravitate fundum petunt, ut liquor

quor dein clarus inclinationis ope decantari possit. Aut si liquor

Albumine ovi in spumam agitato prius momento bullivit, tandemque colatur. Vel etiam sola

Filtratione, si scilicet per chartam emporeticam; aut

Percolatione, dum per pannum sive linteum liquor trajicitur.

CONDITUM, CONSERVA, SYRUPUS, MEL, ROOB, PULPA &c. in eum fiunt scopum, ut corpora præsertim vegetabilium cum solidatum fluida, quantum fieri potest, recentia afferventur.

Conditum proprie dicitur, si Fructus, Flores, Radices aut aliæ vegetabilium partes recentes, &, ut fieri licet, integræ in syrupo aut melle ad spissiolem consistentiam cocto adfervantur.

Conserva fit: si folia aut flores plantarum recentium minutim conscissa vel contusa cum dupla aut tripla portio-

tio-

tione sacchari pulverati frigide communiter commiscetur servanturque.

Syrupus: si decoctum, infusum, aut succus herbarum vel fructuum &c. addita proportionata quantitate sacchari ad illam coquitur consistentiam, quæ obtinetur, dum duæ partes sacchari in una parte liquidi facta unica ebullitione solvuntur. *Miva* syrupo paullo spissior est.

Mella medicata eodem ac syrupi fiunt modo, nisi quod ad debitam eorum acquirendam consistentiam ad unam liquoris partem tres partes mellis requirantur.

Roob obtinetur, dum fructuum succus cum quarta aut sexta parte sacchari ad pultis mollioris five gelatinæ consistentiam coquitur.

Pulpa: si caro fructuum &c. decoctione cum aqua emollita, & per setaceum trajecta addita portione sacchari ad debitam pultis consistentiam inspissatur. *Panis* v. g. *Cydoniorum* est pulpa solidior.

DE-

DEFLAGRATIO, *sive* **DETONATIO** fit, dum varia corpora inflammabilia, præsertim mineralia crucibulo candenti injecta subito inflammantur; hæc cum, illa sine notabili strepitu aut fragore.

Dum spiritus vini super quibusdam corporibus comburitur, *deflagrari* quoque dicitur.

DESTILLATIO, **ABSTRACTIO**, **COHOBATIO**, **RECTIFICATIO** de liquidis stillatim trans-euntibus communiter intelliguntur; interim **SUBLIMATIO** nonnullis quoque **DESTILLATIO SICCA** audit. *Est vero stricte*

Destillatio principiorum fluidorum & volatilium convenienti ignis gradu sub forma vaporis elevatorum in vas excipiens traductio.

Abstractio dicitur, si fluida solidioribus corporibus superadfusa destillentur.

Cohobatio, si liquor abstractus vel eidem, vel recenti corpori readditur, iterumque abstrahitur.

Rectificatio, si liquores destillati nova destillatione per se depurantur, aut dephlegmantur.

Sublimatio vero est partium solidarum magis minusve volatilium corporis cujusdam diverso ignis gradu elevatio. Partes sublimatae leviores tenuioresque *Florum* nomine veniunt; rudiores vero magisque compactae *Sublimatum* simpliciter vocantur.

Residuum ab omni destillatione ad expulsionem omnis omnino liquidi protracta, praecipue tamen sicca, *Caput mortuum* dicitur.

EDULCORATIO, **EDULCARE** significat medicamentum quoddam dulce reddere; vel etiam acida mineralia spiritus vini combinatione mitigare: nonnunquam *Edulcare*, etiam pro *Abluere* aut improprie sumitur.

EMPLASTRUM, **CERATUM**, **UNGUENTUM**, **LINIMENTUM**, sola majori minorive consistentia differunt; caeterum maximam communiter partem e corporibus pinguibus conficiuntur. Est igitur

Em-

Emplastrum medicamentum exter-
num, supra corium vel linteum ex-
tendendum, cuti, cui tenaciter adhæ-
ret, adplicandum.

Unguentum butyri, dum confi-
sit, consistentiæ plerumque esse solet.

Ceratum inter emplastrum & un-
guentum medium tenet.

Linimentum consistentiam oleo pa-
rum spissiore habet: est ergo un-
guentum mollius.

Balsama solida artefacta merito
unguentis adnumeranda.

EMULSIO, EMULSUM, est liquor lacteus
ex conquassatis præcipue seminibus oleosis ad-
fusione liquidi aquosi extractus, continens par-
tes feminum oleosas, mucilaginosas, farino-
sas.

EBULLITIO, EVAPORATIO, DECOCTIO,
INSPISSATIO, EXTRACTUM pro scopo, in
quem instituuntur, differre possunt. Intelli-
gitur ideo per

Evaporationem lenta humidi superflui debito caloris gradu in auras dispersio.

Ebullitio dicitur: dum evaporatio violentior fit, cum motu & quodam strepitu liquoris.

Decoctio five *Decoctum* est: si quædam corpora liquori aquoso committuntur, ut durante coctione aut virtutem suam illi communicent, aut ab hoc penetrata mollescant: utrique tandem *Decocti* nomen convenit, communiter tamen liquori tribuitur: ipsa vero actio *Decoctio* dicitur.

Inspissatio vocatur, si decoctum vel succus expressus eo usque evaporatur, ut maxima pars abigatur humidi, ac in massam plus minus solidam condensetur, quæ tunc

Extracti nomine venit.

Inspissari quoque dicuntur lixivia nonnulla in massam salinam ficcam.

EFFERVESCENTIA est aëris superflui e corporibus in acidis solubilibus, præsertim alcalinis

nis, dum cum acidis coeunt, expulsio five extricatio, qui aer ita exiens in liquoris superficie bullulas five spumam efformat.

FERMENTATIO est motus intestinus partium alicujus corporis proportionate liquidi leni calore, vel sponte, vel addito quodam corpore motum hunc promovente excitatus; novo inde exurgente producto diversissimo quoad omnia a corpore illo pro fermentatione subeunda adhibito. Producta inde esse solent: *Spiritus inflammabilis* destillatione separandus; *Acetum*.

GELATINA, GLUTEN; GUMMI, MUCILAGO sunt corpora mucosa plus minus confitentia. Est itaque

Gelatina substantia glutinosa, confissens, transparens, tremula, præpripmis ex animalium partibus aquoso liquore extracta, ac superflua humidi quantitate orba. Hæc si maxima humidi parte privatur ita, ut naturam tenacem magis solidam igne liquandam simulque transparentem induat,

Gluten nominatur.

Dantur quoque substantiæ vegetabiles viscosæ, constituendis gelatinis aptæ, quæ tamen communiter, si spissiores

Gummi, si vero minus spissæ, at- tamen lentæ sunt

Mucilagines adpellantur.

GRADUS IGNIS, pro distinctis corporibus, vario operationis scopo, diversitate adparatus, plures longe divisiones subdivisionesque pati posse facile intelligitur; interim quatuor maxime communes a chemicis ordinariæ statui solent, videlicet:

Digestorius, Destillatorius, Sublimatorius, & Vitrificatorius.

HAUSTUS, POTIO, JULAPIUM, MIXTURA vix inter se differunt.

Haustus ut plurimum dicitur medicamentum liquidum interne pro una dosi adsumendum. Idem de Potione intelligendum, quamvis

Potiones, Julapia, Mixtura plures sæpe doses contineant, vel non raro,

raro, præfertim Mixturæ, pulveres etiam immixtos habeant.

INFUSIO, MACERATIO, DIGESTIO vasis communiter instituuntur clausis, indeque producta sunt:

INFUSA, TINCTURÆ, ESSENTIÆ, ELIXIRIA &c. Aut, si abstrahuntur,

AQUÆ DESTILLATÆ, SPIRITUS, OLEA ÆTHEREA &c. Est vero

Infusio partium solubilium præcipue aromaticarum liquore aut frigido aut fervente adfuso in vasis clausis extractio.

Maceratio dicitur, dum liquor calorem atmosphæræ habens corpori macerando adfunditur, relinquaturque per aliquod tempus, absque subministrato calore.

Digestio demum a Maceratione non nisi moderate adhibito, quem scilicet requirit, calore differt, ut liquor adfusus partes corporis digerendi validius penetret, resolvat dissolvatque.

Tinctura infusi species est, maceratione aut digestionem peracta, ut liquor sive aquosus, sive spirituosus obtineatur tinctus.

Essentia nil aliud est, quam Tinctura spirituosam magis saturatam, minus pellucidam.

Elixivium est Essentia maxime saturata, magis meraca, hinc etiam maxime opaca.

Atque hi essent, si qui observati fuissent, inter *Tincturam*, *Essentiam* & *Elixivium* limites; interim præfati liquores sæpenumero promiscue ac pro lubitu Auctoris denominationes gerunt.

LIQUATIO sive **FUSIO** est vel metallorum vel corporum solidorum pinguium caloris ope in fluorem deductio. Metalla quidem communiter *fundi* dicuntur.

LORICATIO præcipue in retortis vitreis validiori igni exponendis obtinet. Est nempe horum vasorum crusta argillacea obductio. Ipsa crusta *Lorica* vocatur.

LU-

LUTUM infervit ad vaporum commissuras bene claudendas, præsertim ne rerum volatiliū, dum in igne tractantur, vapores avolent. Hoc impediri potest

Vesica madefacta;

Charta pulve farinacea adglutinata;

Limo, Argilla &c.

quæ species lutorum diversimode, prout id necessitas exoptulat, componi possunt.

MUCARUM five MUCHARUM jam infusum, jam syrumpum Rosarum denotat.

NYCTHEMERUM five NOCTIDIALE spatium significat viginti quatuor horarum, diem & noctem comprehendens.

OLEA, BALSAMA NATIVA, RESINÆ, BITUMINA sunt corpora inflammabilia, plus minus liquida aut solida, unionem cum liquoribus aquosis, sine corpore intermedio, respicientia.

Oleum est corpus liquidum, inflammabile, parum aut plane non per se in aqua solubile. Habentur olea vel *nativa mineralia*, vel *Destillatione*, *Expressione* aut *Excoctione* obtenta.

G 5

Olea

Olea destillata vel ætherea, vel empyreumatica sive adusta dicuntur.

Oleum æthereum spissius Balsamum, solidum vero, aut ficcum Resina nuncupatur. Bitumen a Resina differt, quod hæc regno vegetabili, illud minerali tribuatur.

Olea porro acquiruntur Expressione & Excoctione. Cocta vero, sive Infusa plus minus composita variisque aliorum corporum particulis imprægnata esse solent.

Oleum vitrioli, salis tartari & Myrrhæ per deliquium improprie olea dicuntur.

PILULARUM MASSA, est ceræ inter digitos emollitæ consistentia, ut facile inde globuli efformari queant, integri deglutiendi.

PUTREFACTIO, quam aliqui tertium gradum fermentationis esse volunt, est corporum mutatio spontanea, qua sal alcalinus volatilis producitur, aut extricatur.

REDUCTIO, REVIVIFICATIO: hæc de Mercurio ex minera, ejusque præparatis intelligitur, dum

dum in pristinam massam metallicam currentem
reducitur; illa de calcibus aliorum metallorum,
dum vel destructo adhærente heterogeneo,
vel restituto phlogisto prior iis tribuitur for-
ma metallica.

SAL est substantia in aqua solubilis, in lin-
gua saporem vel acidum, alcalinum, amarum,
dulcem, stipticum, aut simpliciter falsum &c.
excitans.

SOLUTIO, SOLVENS five MENSTRUUM,
DELIQUESCENTIA & DELIQUIUM. Demum
PRÆCIPITATIO & PRÆCIPITATUM corre-
spondent ita, ut explicatio horum notam il-
lorum theoriam præsupponat. Est ergo:

Solutio five *Dissolutio* partium con-
stitutivarum corporis unius cum con-
stitutivis alterius corporis natura vel
manifeste vel saltim adparenter diversi
unio, ita tamen, ut quædam attractio
inter hæc corpora locum habeat.

Solvens seu *Menstruum* illud vo-
catur, quod vel fluiditate vel acri-
monia, vel utroque simul in corpus
solvendum agere videtur. Illud ve-
ro, quod in Menstruo solvitur,

So-

Solutum aut *Dissolutum* dicitur, quodque se quasi passivum exhibet.

Liquescentia, *Deliquescentia*, & *Deliquium* vocatur, dum corpora quaedam attracta undecunque (præsertim vero ex aëre) humiditate in liquorem diffluunt. Porro quoque

Solutio ipse nuncupatur liquor corpus in se solutum continens, qui liquor, si aliud corpus magis affine ei admiscetur, hoc arripit, illud vero dimittit, quod demum sibi relictum a liquore secedit. Hoc chemicis dicitur

Præcipitare. Actus ipse

Præcipitatio. Corpus dimissum

Præcipitatum.

Aliquando absque ullo addito solutum corpus pro parte saltem a suo menstruo secedit, & tunc dicitur

Præcipitatio five *Præcipitatum per se.*

SPIRITUS liquorem denotare deberet aqua specificè leviorè & volatiliè; itaque spiritus acidi improprie hoc titulo gauderet, nisi servan-

vanda esset denominatio jam recepta. Sunt igitur spiritus vel *inflammabiles* fermentatione vinosa producti; vel proprie *salini*, id est: liquores salem sive acidum sive alcalinum volatilem solutum continentes.

TOSTIO, DECREPITATIO, USTIO, COMBUSTIO, INCINERATIO, CALCINATIO, VITRIFICATIO &c. sunt operationes a minori ad maximum usque ignis gradum instituendæ, unde variis insigniuntur determinationibus. v. g.

Tostio, *Torrefactio* citiorem denotat igne moderato exsiccationem, absque corporis torrendi adustione, solum ad destruendas ejus partes aquosas & mucilaginosas instituta.

Decrepitatio. Crepitare solus sal communis dicitur, dum ejus crystalli ope ignis humido suo orbantur, dissiliendo aridum sonum edunt, quod proprie crepitare nuncupatur. Idem, aut sine crepitatione, intelligendum de Aluminis simili umque salium dicta *Ustione* sive *Tostione*.

Ustio est cujusdam corporis animalis aut vegetabilis ope ignis in car-

bq-

bonem conversio, vasis communiter quodammodo clausis perficienda. Etiam interdum de mineris & metallis, at improprie, dicitur.

Combustio, Incineratio, intelligitur de carbonis aut integri corporis, præsertim vegetabilis, commutatione in cineres.

Calcinatio fit, dum partium cujusdam corporis cohæsiō per diuturniorem ignem destruitur ita, ut in substantiam friabilem aut pulverulentam naturæ diversæ abeat.

Calces variæ hujus operationis producta sunt, quæ tamen non raro etiam mediante variorum salium arrosione præsertim e metallis obtinentur.

Vitrificatio est demum corporis cujusdam ignis validioris ope in corpus compactum plus minus diaphanum nova fusio: corpus inde obtentum

Vitrum dicitur.

PARS